

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 224/2014-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti J. Ž., zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, Mierová 1725, Čadca, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 21/2008, za účasti Okresného súdu Čadca, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. Ž. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 21/2008 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Čadca p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 21/2008 konal bez zbytočných prietahov.

3. J. Ž. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť J. Ž. trovy konania v sume 336,01 € (slovom tristotridsaťšesť eur a jeden cent) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ladislava Ščuryho, Mierová 1725, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 224/2014 z 3. apríla 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 21/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 21. februára 2008 okresnému súdu návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“) a vydanie bezdôvodného obohatenia.

Sťažovateľ uviedol, že v jeho právnej veci okresný súd plynulo nekoná a dochádza v nej k zbytočným priet'ahom, pričom ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

Sťažovateľ v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 7 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 1009/14 (doručeným ústavnému súdu 2. júna 2014), v ktorom sa okrem iného uvádza: „*V čase, keď bol konajúcim sudcom G., konštatujem, že boli spôsobené zbytočné prietahy v konaní. Konajúca sudkyňa JUDr. K. po pridelení veci riadne a bez prietáhov koná.*“

Okresný súd pripojil k vyjadreniu k sťažnosti aj tento prehľad procesných úkonov vykonaných v doterajšom priebehu napadnutého konania:

«21. 2. 2008 – návrh na vyporiadanie BSM a vydanie bezdôvodného obohatenia, sudca G.

10. 3. 2008 – výzva na zaplatenie súdneho poplatku

25. 5. 2008 – výzva pre navrhovateľa na doručenie vypísaného tlačiva na oslobodenie od sup (súdny poplatok, pozn.)

13. 6. 2008 – uznesenie – oslobodenie priznané

13. 8. 2008 – úprava návrhu

21. 8. 2008 – vyjadrenie odporkýň k návrhu

13. 11. 2008 – sudca vytýčil termín pojednávania na deň 16. 1. 2009

16. 1. 2009 – pojednávanie, odročené na neurčito

26. 3. 2009 – výzva pre právneho zástupcu navrhovateľa

4. 5. 2009 – zmena žaloby

2. 6. 2009 – referát VSU (vyšší súdny úradník, pozn.) – výzva pre právneho zástupcu odporkýň

7. 9. 2009 – vyjadrenie navrhovateľa k návrhu na pokračovanie v konaní

24. 9. 2009 – uznesenie - pripustená zmena návrhu

24. 9. 2009 – sudca vytýčil termín pojednávania na deň 27. 10. 2009

15. 10. 2009 – odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu
27. 10. 2009 – pojednávanie, odročené na neurčito
5. 10. 2009 (správne má byť 5. 10. 2010, pozn.) – sudca vytýčil termín pojednávania na deň 3. 11. 2010
3. 11. 2009 (správne má byť 3. 11. 2010, pozn.) – pojednávanie, odročené na neurčito
7. 1. 2014 – opatrenie predsedníčky súdu, spis pridelený na konanie JUDr. K.
4. 2. 2014 – výzva pre právneho zástupcu navrhovateľa, žiadané správy, vytýčený termín pojednávania na 11. 3. 2014
11. 3. 2014 – pojednávanie, odročené na 29. 4. 2014
28. 4. 2014 – žiadosť právneho zástupcu navrhovateľa o odročenie pojednávania za účelom mimosúdnej dohody
29. 4. 2014 – pojednávanie, odročené na 10. 7. 2014 za účelom mimosúdnej dohody.»

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním (doručeným ústavnému súdu 26. júna 2014), v ktorom okrem iného uviedol:

„Okresný súd v Čadci pomerne podrobne rozpisal vykonané úkony vo veci, z ktorých je však zrejmé, že potvrdil najmä zbytočný prieťah v konaní od 3. 11. 2009 (pojednávanie na OS Čadca) do 7. 1. 2014 (opatrenie predsedníčky súdu o pridelení spisu sudkyňi JUDr. K.). Samotná predsedníčka OS v Čadci konštatuje, že konajúcim sudcom boli spôsobené zbytočné prieťahy v konaní. Vzhľadom na konštatovanie predsedníčky súdu nepokladám za potrebné sa k vyjadreniu ďalej vyjadrovať, avšak uvádzam, že v plnom rozsahu trvám na podanej sťažnosti.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 27. mája 2014, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie, a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu na vyporiadanie BSM a vydanie bezdôvodného obohatenia. Podľa názoru ústavného súdu preskúmané konanie nie je právne zložitú, keďže pokiaľ ide o vyporiadanie BSM, existuje dostatočné množstvo stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov, ktorá obsahuje aj jednoznačnú metodiku postupu a prerokovania uvedených majetkových sporov. Pokiaľ ide

o skutkovú zložitost', ústavný súd pripúšťa, že spory o vyporiadanie BSM sú skutkovo zložitejšie a svojou povahou často náročné na dokazovanie, pretože je v nich potrebné zistiť nielen okruh vecí patriacich do zaniknutého BSM účastníkov konania, ale aj ich hodnotu ku dňu jeho zániku a zároveň zohľadniť aj viacero skutočností, ktoré vyplývajú z § 150 Občianskeho zákonníka, pokiaľ ide o komplexnosť vyporiadania tohto majetkového spoločenstva. Faktická zložitost' veci bola v tomto konaní vyvolaná aj skutočnosťou, že jedna z nehnuteľností (rodinný dom), ktorú mal z vlastných prostriedkov zhodnotiť sťažovateľ, je v podielovom spoluvlastníctve odporkyne a jej dvoch sestier.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania v procesom postavení navrhovateľa. Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by bolo potrebné pripísať na jeho ťarchu v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania, a súčasne poznamenáva, že ani okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti na podiel sťažovateľa na spomalení priebehu napadnutého konania nepoukázal.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd v priebehu napadnutého konania zistil dve obdobia dlhodobejšej nečinnosti okresného súdu, a to od 27. októbra 2009 (uskutočnilo sa pojednávanie vo veci) do 5. októbra 2010 (okresný súd nariadil termín pojednávania na 3. november 2010) a od 3. novembra 2010 (uskutočnilo sa pojednávanie vo veci) do 4. februára 2014 (okresný súd zaslal výzvu právnomu zástupcovi sťažovateľa a nariadil termín pojednávania na 11. marec 2014).

Nečinnosť okresného súdu, resp. zbytočné priet'ahy v konaní „*v období, keď bol konajúcim sudcom G.*“ (t. j. v období do februára 2008 do 7. januára 2014, keď bol opatrením predsedníčky súdu spis pridelený na konanie novej zákonnej sudkyňi JUDr. K.), potvrdila vo vyjadrení k sťažnosti aj predsedníčka okresného súdu.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajšou neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 21/2008 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu napriek tomu, že sťažovateľ sa toho nedomáhal, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 7 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukazuje najmä na to, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu „*sa dostal do ťaživej situácie...*“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje

nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 10 C 21/2008, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä to, čo je pre sťažovateľa „v stávke“, ako aj skutočnosť, že posudzované konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal pri prvom úkone právnej služby z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €, a pri druhom úkone právnej služby vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhrada za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2013 a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2014 predstavuje spolu s režijným paušálom (1 x 7,81 €

a 1 x 8,04 €) sumu 280,01 €. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 336,01 €.

Ústavný súd podanie právneho zástupcu sťažovateľa doručené 26. júna 2014 nevyhodnotil vzhľadom na jeho obsah (absenciu ústavnoprávneho aspektu) ako podanie relevantné na rozhodnutie o veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2014